

Bidrag til samlenotat for Rådsmøde (almindelige anliggende og eksterne forbindelser) den 12.-13. juni 2006.

Forslag om forordning om etablering af et finansieringsinstrument for stabilitet ("Stabilitetsinstrumentet"), KOM-dokument nr. (2004)630 af 29.9. 2004

Nyt notat.

1. Resumé

Stabilitetsinstrumentet er et nyt instrument, hvis hovedformål er at gøre Fællesskabet i stand til at agere hurtigt og koordineret i krisesituationer eller i situationer, der truer med at udvikle sig til en krise. Instrumentet skal således være med til at bygge bro frem til det tidspunkt, hvor mere traditionel bistand under de øvrige eksterne instrumenter kan bringes i anvendelse.

2. Baggrund

Som led i forenklingen af samarbejdsinstrumenter på det eksterne område under EU-budgettets kategori 4 vil Stabilitetsinstrumentet danne grundlag for Fællesskabets arbejde for at bidrage til stabilitet i krisesituationer eller i situationer, der truer med at udvikle sig til en krise. Hensigten er navnlig at sikre, at Fællesskabet i sådanne situationer har et enkelt instrument, der kan anvendes, indtil normal bistand under de mere traditionelle instrumenter (Naboskab, Udvikling og Førtiltrædelse) kan bringes i anvendelse. Instrumentet skal komplettere og vil i et vist omfang understøtte den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik i en krisesituation. Et særtræk ved stabilitetsinstrumentet er således, at størstedelen af midlerne vil skulle anvendes netop i krisesituationer, og at beslutningsprocedurerne i den forbindelse som hovedregel ikke vil være de traditionelle komitologiprocedurer, men et lettere og mere politisk informationssystem, der skal sikre hurtigere og mere fleksibel ageren. Modsat de øvrige eksterne instrumenter er Stabilitetsinstrumentet et helt nyt instrument, der ikke som de øvrige samler en række eksisterende eksterne instrumenter. Stabilitetsinstrumentet er dog baseret på en overførsel af en række stabilitetsorienterede aktiviteter under eksisterende forordninger, fusioneret med den eksisterende Rapid Reaction Mechanism. Stabilitetsinstrumentet går ind i et område, der ligger i grænselandet mellem traditionelle fællesskabsforanstaltninger og foranstaltninger, der normalt gennemføres under traktatens afsnit 5 vedr. den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. Af samme grund er der under forhandlingerne sket en vis indsnævring af instrumentets rækkevidde for at undgå overlap i forhold til og sikre sammenhæng med aktiviteter under den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Forslaget indgår i pakken af fire nye instrumenter på det eksterne område, som Kommissionen har foreslået i forbindelse med de finansielle perspektiver 2007-2013. De afløser det nuværende store antal ad hoc-prægede geografiske og tematiske instrumenter, som EU har trukket på i forbindelse med udførelsen af de eksterne indsatser. Udover Stabilitetsinstrumentet drejer det sig om 1) Førtiltrædelsesbistand, 2) EU's naboskabs- og partnerskabsinstrumentet og 3) Bistand og økonomisk samarbejde i forhold til tredje lande.

3. Hjemmelsgrundlag

Forslaget har hjemmel i Traktatens artikel 179 (1) og 181a, der indebærer vedtagelse med kvalificeret flertal og fælles beslutningstagen i forhold til Europa-Parlamentet.

4. Nærhedsprincippet

Da der er tale om en fælles indsats på EU-plan, der langt overstiger hvad de enkelte lande ville kunne have gennemført alene, vurderes nærhedsprincippet at være overholdt.

5. Formål og indhold

Stabilitetsinstrumentet skal danne grundlag for Fællesskabets mulighed for at agere hurtigt og koordineret for at bidrage til stabilitet samt til at håndtere mere langsigtede globale og transnationale trusler, der ikke kan håndteres inden for rammerne af de øvrige instrumenter. Fokus er på følgende nærmere definerede målsætninger:

- ▷ I krisesituationer eller i situationer, der truer med at udvikle sig til en krise: At bidrage til stabilitet ved at yde en effektiv reaktion, der kan bevare, etablere eller genetablere de nødvendige vilkår for en normal implementering af Fællesskabets udviklings- og samarbejdspolitikker. Indsatsområder inkluderer bl.a. støtte til mægling, tillidsskabende foranstaltninger, dialog og forsoning; støtte til udvikling af demokratiske og pluralistiske statsinstitutioner; støtte til interimadministrationer og international og nationale domstole; støtte til genetablering af infrastruktur samt til forskellige foranstaltninger vedr. landminer, lette våben og håndvåben samt til fremme af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder.
- ▷ Under stabile vilkår: At bidrage til at opbygge kapacitet mhp. at håndtere specifikke destabiliserende globale og transregionale trusler samt sikre et beredskab til at håndtere krisesituationer. Indsatsområderne inkluderer bl.a. støtte til imødegåelse af grundlæggende udfordringer for retssikkerheden i tredjelande, herunder organiseret kriminalitet, smugling og terrorisme samt fremme af nuklear sikkerhed og kapacitetsopbygning i forhold til bl.a. internationale, regionale og sub-regionale organisationer.

Stabilitetsinstrumentet står således centralt i at give EU en styrket global rolle.

Stabilitetsinstrument vil medvirke til en bedre sammenhæng mellem krisestyringsindsatser og langsigtede bistandsprogrammer og kan dermed bidrage til en mere effektiv reetablering af normaltilstande i postkrisesituationer. Samtidig vil instrumentet kunne bidrage til at skabe større sammenhæng mellem EU's mellemstatslige og de kommunautære indsatser. Instrumentet kan geografisk dække alle tredjelande.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Stabilitetsinstrumentet har været genstand for flere drøftelser i Europaparlamentets udenrigsudvalg. Sagen forventes på dagsordenen for plenarsessionen i juni.

7. Gældende dansk ret og forslagens konsekvenser herfor

Forslaget har ingen konsekvenser for gældende dansk ret.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Der er alene statsfinansielle konsekvenser som følge af udgifterne på EU's budget. I forlængelse af den samlede aftale om EU's budget 2007-13 forventes en samlet økonomisk ramme på 2.500 mio. euro (2004-priser) for perioden 2007-13. Den danske bidragsandel til EU udgør knap 2 % heraf, svarende til 370 mio. kr. over perioden.

9. Høring

Forslaget har ikke været sendt i ekstern høring.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter oprettelsen af et finansieringsinstrument for stabilitet, der kan gøre Fællesskabet i stand til at agere hurtigt og koordineret i krisesituationer eller i situationer, der truer med at udvikle sig til en krise.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er enighed mellem medlemsstaterne. Der er dog stadig tvivl om, hvorvidt der vil blive udskilt et særskilt tværgående Menneskerettighedsinstrument dækkende alle de eksterne finansielle instrumenter, hvilket kan støttes fra dansk side.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Finansieringsinstrumentet for stabilitet har ikke tidligere været forelagt FEU, men selve pakken om de finansielle perspektiver har været forelagt FEU gentagne gange og den 9. juni 2005 til forhandlingsoplæg.